

Cimboron

ÓGYERMEKEK KÉPES HETILAPJA
Főszerkesztő: BENEDEK ELEK.

TARTALOMJEGYZÉK:

Cimkép: Nagyapó fűvet kaszál a bocikának. – Szentimrei Jenő: *Megyek haza.* Vers. – Kertész Mihály: *Csóka Jani pályafutása.* Pesti mese. – Dsida Jenő: *Ősszel az erdőn.* Vers. – Elek nagyapó: *Hamupepejke királyfi.* Mese. – Csürös Emília: *Az esperantisták birodalmából.* – Monoky Sándor: *A barát.* Vers. – Karsa Ilona: *Irisz kisasszony esküvője.* Mese. – Elek nagyapó: *Öcsike megrétülja Puncurkát.* Mese. – Bandi bácsi: *Az aranyruhás légy.* Mese. – Csürös Emília: *Ali basa kézfogója.* Mese. – Jávör Béla: *A kis konviktör első levele.* Vers. – Jani bácsi: *Hasznos szórakoztató.* – Fejtlő. – Elek nagyapó üzeni. ○○○○○○○○○○○○

Összeállt
1923

A Cimborát a Szabadsajtó könyvnyomda és lapkiadó rész-
vénytársaság, Szatmár, adja ki. ○○○○○○○○○○

A Cimborát Kisbaczonban Benedek Elek nagyapó szerkeszti,
leveleiteket, rejtvénymegfejtéseiteket az ő címére küldjétek.
Elek nagyapó pontos címe: Batanii-miei (Kisbaczon), utolsó
posta Batanii-Mare (Nagybaczon) Háromszék megye. ○○○

A Cimborát úgy rendelhetitek meg, ha levelező-lapot irtok
Szatmárra, a Cimborá kiadóhivatalának, amelyben kéritek a
lap megindítását. Ugyanakkor postautalványon küldjétek be
egy negyedévi előfizetési díjban 50 leut. ○○○○○○○○

A Cimborát csak az az előfizető kaphatja állandóan és pon-
tosan, aki az előfizetési díjak pontos beküldéséről gondoskodik.

A Cimborából szívesen küldünk bárkinek és bárhová mu-
tatványszámot. Aki még nem ismeri Elek nagyapó pompás
gyermeklapját, kérjen tőlünk mutatványszámot és mi ingyen
azonnal küldünk is. ○○○○○○○○○○○○○○○○○○

A Cimborá hetenként, vasárnap, husz oldal terjedelemben
jelenik meg és benne minden olvasó megtalálja a maga olvas-
mányát. A Cimborá apró elemisták számára éppen úgy közli
a maga meséit, verseit, humoros elbeszéléseit, mintahogy gon-
doskodik a nagyobb diákok és diák-leányok olvasnivalójáról
is, akik részére regényeket, ismeretterjesztő cikkeket, kom-
lyabb tárgyú elbeszéléseket közöl. ○○○○○○○○○○○○

A Cimborát szeressétek, olvassátok, terjesszétek

A Cimborá előfizetési ára Románia területén negyedévre
50 leu, félévre 100 leu, egész évre 200 leu; Csehország terü-
letén negyedévre 10, félévre 20 és egész évre 40 csekkorona.

1970.05.10
C/07

GIMBORA

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

Nagyapó fűvet kaszál a bocikának.

MEGYEK HAZA.

— Irta: SZENTIMREI JENŐ. —

Álmos tetők, havas, csillámló ormok,
Megyek haza! Tihozzátok megyek!
Nem vagyok én másutt seholse boldog,
Csak otthon, nálatok, közöttetek.
Itt idegen, ezerszin, új világ van,
Csak jajszó hallik a zszibongó árban,
Nálatok tiszták még az emberek.
Megyek, megyek.

Hittétek, ugy-e, hogy itt fõnn kioltják,
Mit oly féltõn ápoltatok ti ott?
Hogy más Istennek építetek majd oltárt,
S kikacagom egyszerû álmotok?

Hogy õsszeroskad a hit büszke vára
Bennem és új hiteknek ajtót tárva
Mint annyian, a fertõé leszek?
Megyek, megyek.

Elõre küldõm hrvivõül lelkem,
Jelenteni, hogy várjatok reám;
Fogadjatok százszorta szivesebben,
Mint gyermekéveimben, hajdanán,
Hozok nektek, innen, a füst honából,
Az idegen és lármás éjszakából
Ajándékot, mit szenny be nem lepett:
A régi szívemet.

(Budapest, 1919.)

Csóka Jani pályafutása.

(Pesti mese.)

— Irta: Kertész Mihály. —

János a messze Ferencvárosban született, a Mester-utcában, annak is a legvégén, ahol egyre ritkábbak a házak s minden második épület után dudvával telenõtt, szemétdombokkal hepe-hupásított üres telek következnek. Egy ilyen telken játszadozott, mélázott, focballozott és néha-néha verekedett János egészen hat éves koráig a Mester-utcai gyerekekkel, reggeltõl estig. Nagy hire volt Jánosnak az egész kilencedik kerületben, mert senki úgy futni, senki úgy labdát rugni nem tudott, mint õ s tíz gyerekkel is szembe mert állni, ha verekedésre került a sor, ami bizony naponta megesett. Mert Csóka János — ez volt a teljes neve — a legkisebb sértést is ököllel torolta meg, bizván legyõzhetetlen erejében és meghunyászkodást parancsoló bátorságában. Tisztelte is valamennyi gyerek és mindenik versengett a barátságáért, mivel a Csóka János barátsága nem megvetendõ dolog volt. Ugyanis csak a Csóka János barátai léphettek a Kaszner-telekre, melyet János saját bírodalmának tartott. Hogy honnan vette a kizárólagos tulajdonjogot ehhez a telekhez, senkisé tudta, de nem is kutatták. Feltétlenül elismerték az utcabeli gyerekek János jogait és szentnek és sérthetetleneknek tartották azokat. Aztán meg a Csóka János barátainak senkitõl sem kellett félni, mert János megvédte õket minden ellenséges támadással szemben. Hiszitek, nem hiszitek, de igaz, hogy Csóka János barátai még az 1216-os számú rendõrtõl sem féltek, annyira megnövelte bátorságukat a Csóka János barátsága...

Amikor Csóka János a hatodik életévét betöltötte, egy szép, napos szeptemberi reggelen így szólt az apja, aki napszámos volt a Spódium-gyárban:

— Elég volt a hancurozásból. Holnap felviszlek az elemi iskolába.

Jani nem igen tudta, mi az az iskola, hát csak egyszerűen tudomásul vette apja kijelentését, éppen úgy, mint amikor dráma-cigarettáért küldte a Haller-utcai trafikba. De nem így Jani anyja, a hajlott, vézna, beesett mellû, idõelõtt õregedett, fonnyadt arcú asszony. Az õregebb Csóka kijelentése a teendõk egész sorát rakta az anya csontos, keskeny vállára. Rendbe kellett hoznia a gyerek ruháját, a kabát ujját a könyökknél meg kellett foltozni, a fehérenmûjét ki kellett mosni, hogy tisztát vehessen fel reggel, aztán a cipõt is elõ kellett kotorni az ágy alól és kifényesíteni, mert bizony még most is rajta száradt a tavaszi sár...

Csóka Jani aztán hamarosan megértette, — nagyon éles esze volt — hogy mit jelent az iskola. A beiratás napjától nem lehetett többé reggeltõl-estig a Kaszner-telken hancurozni s ami ennél is rosszabbul esett Janinak, az volt, hogy az iskolába hiába verte a mellét, hogy õ Csóka Jani, bizony csak nevettek rajta. Mert az iskolában csak egy hatalom volt: Kelemen tanító ur, akinek félelmetes jogara, a csipõs spanyolnádvevessõ kiméletlenül lecsapott az engedetlen és rakoncátlan alattvalókra, ha mindjárt Csóka Jánosnak is hívták. Sõt az egész osztályban éppen Csóka Jani érezte leggyakrabban a nád-pálca csiklandozó simogatását.

Régi tekintélyének ilyen semmibe vevése és gyakori megalázása a végsõkig elkésztették Csóka Janit. Egy ideig még türt, amikor azonban befejezték az abc-t, Jani elég okosnak tartotta már magát s földhöz vágva könyvét, fützetjét, kijelentette apjának:

– Én többet nem megyek az iskolába!
Csókáné szomorúan felsóhajtott.

– Mi lesz akkor belőled, fiam?!

Az idős Csóka, aki fáradt volt a napi ne-
héz munkától, csak vállat vont s annyit mondott:

– Ha nem mégy, – nem mégy! Legfö-
jebb csavargó lesz belőled!

Ezzel el is intézte a Csóka család Jani
ügyét.

Csóka Jani pedig boldogan, szabadon lé-
lekzett fel s első útja a Kaszner-telekre vezetett.

A telek azonban üresen, siváran, szomo-
ruan ásitott feléje. Sem a barátokból, sem az
ellenségből, a Haller-utcai fiukból, nem volt ott
senki. Persze, mindenik iskolában volt ebben
az órában.

Janit kissé bosszantotta a dolog, mivel
egyedül, barátok, sőt ellenség nélkül unalmas
volt a Kaszner-telek. Hiába akarta elhitetni ma-
gával, hogy így még jobb, mert egyedül van az
egész nagy telken, – még sem érezte jól ma-
gát. Hiányoztak az udvaroncok és alattvalók.
Ezek nélkül pedig hajító fát sem ér az egész
uralom.

– Majd jönnek később, – vigasztalta
asztán magát – ha kijöttek az iskolából. De nem
is fogok szólni hozzájuk – határozta el. – Ha
olyan kedves nekik az iskola, hát csak marad-
janak ott! A Haller-utcaiakat meg úgy elpüfö-
löm, hogy arról kódulnak!

Nagy-haragosan leült egy omladozó téglá-
rakásra és várt, várta, hogy kijöjjenek az isko-
lából. De régen elmúlt az iskola idő, sőt már
sötétedett is, azonban egyetlen gyerek sem mu-
tatkozott. Sem barát, sem ellenség. Valamennyi
haza sietett az iskolából, hogy elkészítse a más-
nap leckéjét. Így hát hazament Csóka Jani is,
bosszusan és duzzogva és megfogadta, hogy ha
király, vagy legalább is miniszter lesz, – az
összes iskolákat bezáratja!

Otthon nem fogadták Janit valami kedve-
sen. Apja már a gyárból haragosan jött haza s
miután minden ok nélkül összeszidta szegény,
beteg, gyöngye feleségét, nekiesett Janinak.

– Mit pusztítod itthon a kenyeret?! Nem
adják ingyen, se' nem lopom... Jó lesz, ha
utána nézel valaminek, mert elkergetlek a háztól!

Jani megjéjt az apja fenyegetésétől s más-
nap korán reggel tényleg elindult, hogy valami
foglalkozást keressen. Órák hosszat ödögött a
Mester- és a szomszédos utcákon, majd kime-
részkedett a Körutra is s végre megállott egy
nagyobb fűszerüzlet előtt, mert valami cédulát
pillantott meg az ajtón. Lassan, nehezen kibe-
tűzte a cédulán levő írást s megértette, hogy
"az üzletben egy ügyes kifutófiu felvételik".

Nem sokáig habozott, hanem bátran be-
lépett.

– Kifutófiunak gyűttem – mondotta egy
idősebb urnak, akit a főnöknek nézett.

– Hát oszt hogy' hívják? – kérdezte a
főnök.

– Csóka Jánosnak.

– Hol laktok?

– Mester-utca 72.

– Mi az apád?

– A Spódium gyárban dógozik.

– Jártál iskolába?

– Ajjé! Még meg is untam! – dicseke-
dett Jani.

– Akkor tudsz írni, olvasni?

– Persze! Ha nem tudnék, azt a cédulát
se' olvastam volna ott az ajtón.

– Hát a környéken ismerős vagy-e?

– Én-e?

– Te, hát!

– Még messzebb is kiismerem magam. Be-
jártam én már az egész várost, villanyoson.
Igaz, hogy csak az ütközőn, de annál inkább
szét tudtam nézni. Mert ugyancsak kellett nézni,
hogy nem jön-e a rendőr.

A főnöknek tetszett az őszinte beszéd.

– Hát volna kedved ide beállni? – kér-
dezte.

– Azért gyűttem.

– És tudod, mi lesz a dolgod?

– Gondolom, hogy nem ülni, hanem futni.

Azért keresnek kifutó gyereket.

– No, jól van. Látom, értelmes fickó vagy.

Délután már be is léphetsz. Ha megbecsülöd
magad, itt maradhatsz, ameddig csak kedved
tartja.

– És a fizetés mi lesz? – érdeklődött
Jani.

– Majd meglátom, mit tudsz. Aszerint
fizetlek. Ha megérdemled, többet kapsz, ha nem,
kevesebbet. Megértetted?

– Meg. Akkor hát délután begyűvök.

Be is állt délután Jani kifutófiunak a fűszer-
kereskedésbe. És az első, amit látott, amit
észrevett, a pénz volt. Sok pénz folyt be az üz-
letbe. Reggeltől estig jöttek az emberek a
boltba s mindenki csak fizetett. Csak úgy öm-
löttek a kisebb-nagyobb bankók a kereskedő
fiókjába. Estére mindig tele lett a fiók s a bol-
tos alig tudta összeszámlálni. Sokszor nem is
számlálta, hanem olvasatlanul gyűrte a zsebébe.

Jánost valami különös láz fogta el a pénz
láltára s egyre erősebb lett benne a vágy, hogy
ő is minél több pénzt szerezzen. Mert hamaro-
san megértette, hogy a pénz igen jó dolog,
azért mindent vásárolhat, amire csak szüksége
van. Szép ruhákat vehet, finom ételeket ehethet,
kocsin járhat – egyszerűen ur lehet! De, hogy
pénzt szerezhessen, ahhoz üzlet kell, olyan, ami-
lyen a főnökének van. Erős elhatározás érlelő-
dött tehát meg benne, hogy ő is üzletet nyit
egyszer valamikor. És amit elhatározott, az be
is következett. Nem egyszerre, hanem fokról-
fokra.

Egy-két évig kifutó gyerek volt Jani, aztán
fűszeres-inas, majd pedig felszabadult és segéd
ur lett belőle. Ekkor már a főnöke, – mert
mindvégig egy helyen volt – öreg ember lett,

mind kevesebbet törődött az üzlettel s Jani most már nemcsak kiszolgált a vevőket, hanem a pénzt is átvette tőlük. Csakhogy sohsem annyit tett a fiókba, amennyit átvett, hanem egy-egy keveset minden fizetésnél a saját zsebébe is csusztatott. Minden lelkiismereti furdalás nélkül követte el ezeket az apróbb lopásokat, mert hiszen igen rövid igeig járt iskolába s nem volt alkalma megtanulni, hogy mi a bűn.

A lopkodott pénz idő teltevel tekintélyes összegre szaporodott s egy szép napon Csóka János felmondott főnökének és a város más részében megvásárolt egy fűszerüzletet. Az előbbi tulajdonos cégtábláját levétette s helyette új táblát tétetett, melyen messziről észrevető volt az aranybetűs felírás:

CSÓKA JÁNOS

fűszer- és vegyeskereskedése.

Most aztán minden pénz a saját fiókjába folyt. Reggeltől estig jöttek az emberek, vásároltak és fizettek és estére annyi pénz volt a fiókban, hogy alig győzte megolvasni. De kellett is a pénz Janinak, sőt kevés is volt, amit összeszedett. Mert János minden pénzt elköltött. Rossz társaságokba járt, megtanult inni, kártyázni s így valósággal olvadt a pénz a keze alatt. A fűszerüzlet nem hozott annyit, amennyire szüksége volt. Valami más foglalkozást keresett hát, amely jobban jövedelmez, mint a fűszerkereskedés. Meg aztán most már nem is találta valami uri foglalkozásnak a „vizes-nyolcas” mesterséget. Szégyelte azok előtt, akikkel az éjjeli dorbézolásokon összekerült. Finomabbra vágyott.

Régen figyelte, hogy a bankárok jóformán semmi munkával mily sokat keresnek. Emellett nagyon előkelő foglalkozásnak is tartotta a bankárságot. Szép helyiségben, elegáns íróasztalnál, kényelmes angol bőrszékben ülhet, igazgató urnak szólítják s egyebet sem kell tennie, mint a nevét aláírkantani s máris dőlnek az ezresek...

Nem sokáig gondolkozott hát Csóka János. Eladta a fűszerüzletet – igen nagy pénzt kapott érte – s az árából bankot nyitott. Az új cégtábla még ragyogóbb, még messzebb tündöklő volt s így hangzott:

CSÓKA JÁNOS

bankháza.

Az új üzlet nagyszerűen ment. A szép cégtábla becsalogatta a feleket s egymásután hozták a betéteket. Annyi pénz volt most a János vas-szekrényében, hogy a számát sem tudta. Olvasatlanul gyűrte esténként a zsebébe a bankjegyeket – nem gondolva arra, hogy azok nem az övé – s reggelig mind elverte. Az egész városban beszéltek már ekkor a Csóka János

nagyuri életmódjáról, költségezéséről s pazarlásáról. Sajat autói, lovai, fogatai voltak s a legelőkelőbb negyedben építtetett palotát.

Egyszer aztán rossz hírek kezdtek keringeni Csóka Jánosról, mire a betevők megrohanták a bankházat s kezdték visszakövetelni a pénzüket.

János kinyitotta a pénz-szekrényt, de bizony abban tizedrésze sem volt annak, amennyivel tartozott. Ekkor alkudoznia kezdett a betétesekkel, de azok nem engedtek, lármát csaptak s a rendőrségre szaladtak...

... Csóka János a bíróság elé került. Védekezni nem tudott, mert napnál világosabban rábizonyították, hogy visszaélt az emberek bizalmával s elköltötte a mások pénzét. Rövid tárgyalás után el is ítélték nyolc évi fegyházra.

Amikor el akarták vezetni, az egyik bíró, aki az egész tárgyalás alatt folyton a Jani arcát fürkészte, utána szólt:

– Csóka János, nem a Mester-utcában nevelkedtél te fel?

– De igen, – válaszolt János s elgondolkozva nézett a bíróra.

– A Kaszner-telken, ugy-e?

– Ott, ott, – bólogatott nagyon szomoruan.

– Emlékszem, – mondta a bíró. – Engem nem akartál soha a telekre beengedni... Ismersz-e?

– Kár volt kimaradnod az iskolából, Csóka Jani, – szólt még a bíró, aztán intett, hogy elvezethetik – a rabot.

(Budapest.)

ŐSSZEL AZ ERDŐN.

– Irta: DSIDA JENŐ. –

Gondolok az elmúlt nyárra...
Istenem, be más világ van,
Mint amikor utoljára
Erre jártam!

Amikor dános madárcák
Vidám raja szállt felettem,
S én a tisztás vadvirágát
Szedegettem.

Most itt minden bús, szomorú,
Hull a fáknak őszi lombja,
Egyhangu köd, szürke ború
Takarója.

A szívem is csupa bánat;
Ide jövök, hogy ne lássák,
S itt siratom meg a nyárnak
Elmulását.

(Szatmár, 1923. szept. 18.)

A CIMBORA

első félévi BEKÖTÉSI TÁBLÁI elkészültek. A csinos és tartós bekötési táblák ára 30 leu és 5 leu postaköltség.

Hamupepejke királyfi.

— Apró unokáinak meséli ELEK NAGYAPÓ. —

Volt egyszer egy király s annak három fia. A két idősebbik fiu ügyes volt, eleven volt, csintalan volt, de a legkisebbik szótlan, jámbor természetű, folyton visszahúzódott, a kuckóba ült s ezért a testvérei Hamupepejkének csufoolták.

Telt, mult az idő, nagy legényekké serdültek a királyfik, s a két idősebbik elhatározta, hogy elmennek világot látni. Ahogy ezt meghallotta Hamupepejke, ő is kimozdult a kuckóból s a bátyjai mellé szegődött. Na, nem igen örültek ennek a királyfik, de gondolták, hadd menjen velük, legalább lesz, akivel csufo-lódjanak.

Hogy elkövetkezett az indulás napja, a királyné az idősebb fiait feltarisznyálta minden jóval, ropogós cipóval, mónár pogácsával, de bezzeg Hamupepejkének csak hamuba sült pogácsát tett a tarisznyájába, merthogy Hamupepejkét szegényt még az anyja sem szerette.

Fölkerekedett a három királyfi, mentek, mendegéltek, aztán ugy este felé rengeteg erdőbe értek, ott egy nagy fának a tövébe letelepedtek s falatozni kezdettek. Egyszerre csak odasompolyog a legidősebbik királyfihoz egy kicsi egerecske s kéri:

— Adj egy falás pogácsát, királyfi, bizony megszolgálom.

— Hogyne! — ripakodott rá a királyfi s elkergette az egerecskét. Éppen így járt az egerecske a középső királyfival is. Bezzeg, Hamupepejke megsajnálta, az egerecskét s adott egy jó nagy darabot a hamuba sült pogácsából.

— No, te kicsi királyfi, mondta az egerecske, — meghálálom a jószágodat. Nesze, adok neked egy sipocskát, ha jártadban-keltedben szükséged volna valamire, csak fujj ebbe a sipocskába, majd eligazítom én a te dolgodat.

Másnap tovább mentek a királyfiak s addig mentek, mendegéltek, hogy éppen a szomszéd király városába értek. Volt ennek a királynak egy lánya, szép, mint égen a ragyogó csillag. Ez a leány mit gondolt, mit nem magában, arra kérte az apját, hogy a város melletti magas hegynek a tetejére tétessen egy aranyos széket, abba ő bele ül, aztán hirdesse ki ország-világ, hogy annak lesz ő a felesége, aki a hegy tövéből felugrat a hegy tetejére, éppen ő melléje s ugratás közben kikapja kezéből a selyem keszkenőjét.

Merthogy nagy hire volt a királykisasszony szépségének, csakugy csődültek a világ minden részéből a királyfik, hercegek, grófok, bárók, nagysüvegű tótok, válogatott cigánylegények, hogy szerencsét próbáljanak. Volt, aki felugratott lován a hegy közepéig; volt, aki szinte a hegy tetejéig; de egy sem tudta elkapni a királykisasszony selyemkeszkenőjét. Bezzeg, hogy

szerencsét próbáltak a Hamupepejke bátyjai is, de szégyenszemre el is ódalogtak: a hegynek még a közepéig sem tudtak felugratni.

Gondolja magában Hamupepejke: hátha ő is szerencsét próbálna. Eszébe jutott az egerecske, beléfujt a sipocskába, s hát abban a szempillantásban ott termett az egerecske s kérdezte:

— Mit parancsolsz, kicsi gazdám?

Mondja Hamupepejke, hogy mit szeretne, ha lehetne. Volt az egerecskének egy másik sipocskája, egyszeribe belefujt, s hát, Uram Teremtőm, abban a szempillantásban odatoppant egy rézszőrű paripa, akinek réz volt a nyerge, réz a kantárja, a patkója s hozott a hátán Hamupepkének csillogó-villogó rézgunyát. Nosza, nagyhirtelen felöltözött Hamupepejke, a rézgunyába, felpattant a rézszőrű paripa hátára, az meg egyet ugrott, kettőt szökött éppen a királykisasszony mellé. Elkaphatta volna Hamupepejke a keszkenőt, de nem kapta el, gondolta magában: ráér arra még!

Másnap ezüstszőrű paripát sipolt melléje az egerecske, azon ugratott fel Hamupepejke, most a selyemkendőt meglegyintette, de ott hagyta a királykisasszony kezében s elvágatott, mint a szél. Hej, hogy busult a királykisasszony! Nem tudta elgondolni, hogy miért nem kapta ki a kezéből a keszkenőt. Bezzeg, hogy szeretne volna, ha kikapja, mert már első látásra megtetszett neki Hamupepejke.

Harmadnap aranszőrű paripa toppant a Hamupepejke mellé, hozott a hátán szinarany gunyát, abban ugratott fel Hamupepejke a hegy tetejére, de bezzeg most kikapta a királykisasszony kezéből a selyemkeszkenőt s aztán benyargalt a király udvarába.

No, volt öröm, amikor megtudták, hogy Hamupepejke a fejér király legkisebb fia. Még aznap nagy lakodalmat csaptak, lakodalom után a fiatal pár tojánhéjba kerekedett, a Küküllőn leereszkedett — holnap legyen a ti vendégetek.

(Kisbaczon.)

A „SZÖKÉS A TEKNŐBEN“ című regényünk közlését már befejeztük.

A regény könyvalakban máris kapható és a csinos, izléseesen kiállított, keménykötésű műnek csekély 48 leu az ára.

Kevés példányunk van. A könyvet az összeg előzetes beküldése, vagy utánvét mellett szállítjuk.

Az esperantisták birodalmából.

— Irta: Csürös Emilia. —

Dolly.

Dollynak hívták azt a villogó szemű amerikai kis lányt, aki kilenc tavaszt átkacagva, onnan a messze Chikago-ból egyenesen ide csöppent mihozzánk.

Dolly fehér gyermekszobájában az egyetlen angol nyelven kívül — amit minden amerikai ember beszél, — más nyelven sősem beszéltek. Idegen kisasszonyok sosem tanították Dollyt francia meg angol csacsogásra és az édes anyjával legjobban azon a nyelven értették meg egymást amelyiken legelőször mondta ki Dolly: „Mami“.

De volt a Dolly mamájának egy szép nagy zöld-csillagos könyve! Olyankor, amikor Dolly a rendesnél is jobban viselte magát, szabad volt a kis zsámolyt oda tenni anyuka karoszéke mellé és anyuka ölébe vette a zöld-csillagos könyvet a sok-sok képpel. Jaj de jól mulatott olyankor a kis Dolly!

Mert olyan furcsa neve volt mindennek abban a könyvben. A kisfiuknak nem azt kellett mondani: „boy“, mint angolul, hanem „kuábó“. A kislányok „kuabinó“-k voltak, — hát nem furcsa ez?

És Dolly addig-addig volt jó gyerek és nézegette anyukával a zöld-csillagos könyvet, amíg egyszer így szólt hozzá apukája, a komoly chicagói fogorvos:

— Na, kislányom, — pakold össze a vasárnapi ruhádat, mert anyukával hármásban átrándulunk a vén Európába, meglátogatni az esperantista testvéreket.

És Dolly utazott. Sok-sok idegen nagy várost jártak be, Londont, Páris, Berlint, Prágát, — ahol az emberek beszéde hol mormogós, hol csilingelő volt és Dolly egyiket sem értette. De mindenütt voltak olyan emberek is, akik úgy szóltak hozzá, ahogy a zöld-csillagos könyvben voltak elnevezve a dolgok és Dolly kacagott és tapsolt, mert mindenütt talált mosolygó néniket és bácsikat, akikkel úgy el tudott beszélgetni, akár csak otthon anyukával, amikor a zöld-csillagos nyelven beszéltek.

Igy került le ide mihozzánk is Dolly, éppen most egy éve. Megcsodálta a mi szép Mátyás király szobrunkat, mindennek örült és mindennek nevetett. De legjobban akkor volt elragadtatva, amikor egy esperanto bálon valaki egy ropogós csárdást táncolt.

Folyton azt hangoztatta, hogy ilyen szép táncot ő még sohasem látott. Meg is próbálta, el is táncolta és bár nagyon bájos volt, amint fordult-perdült, de mégis csak esperanto-csárdás volt az!

Azóta Dolly újra Chicagóban tanulja a

kétszer kettőt, de ha nagyon jókedve van és örömeiben táncra perdül, bizonyosan „esperanto-csárdást“ fog táncolni.

*

A keresztapa.

A postahivatalnokok sohasem voltak úgy megfizetve nehéz munkájukért, hogy abból valamit félre is tehettek volna. Most legkevésbé. Sok gond és számítás kell bizony ahhoz, hogy egy több tagu familiát szépen, rendesen el lehessen kormányozni. Olyankor aztán, ha oda-fönt egy angyalka éppen a postásfamiliát szemelte ki lakóhelyül, hát bizony ez a nagy öröm mellett gondot is okoz eleget a családfőnek.

Igy történt ez nemrégiben itt is egy kedves kis erdélyi faluban. A családfő lelkes esperantista volt, aki élénk levelezést folytatott a föld különböző sarkain élő esperantistákkal. Amikor az „új testvére“ megérkezett, megírta egy Japánban élő esperantista „testvérnek“, aki tanár volt az egyetemen, és megkérte, legyen keresztapja az ő új kislának.

A ferdeszemű kis japán tudós szíves örömet vállalta és postafordultával küldött az ő ujdonsült kis keresztfiának 20 jent, ami meglel a mi régi 20 koronánknak.

Hát meg is jött a jen — és uramfia, a mostani bolond pénzviszonyok következtében ez a 20 jen sok-sok ezer leit ér a mi pénzünk szerint. Egyszerre gazdag lett a kis, új esperantista, aki ugyan most még minderről semmit sem tudva nyújtogatja rózsaszín lábacskaát a levegőbe.

Ez nagyon régen történt, de azóta a viruló Japán birodalom nagy része füstölgő romhalmaz. Sok százezer gyermek, szülő, hitves, testvér siratja azokat, akik a romok alá veszttek. A borzalmas földrengésnek vajjon áldozata lett-e a kis erdélyi magyar fiucska japán keresztapja? Csak a jó Isten tudja! Bár ne lenne! — Bárcsak irgalmazott volna a jó Isten a jószívű esperantista tudósnek.

*

Egy esperanto meséskönyvből.

Egy fehérszőrű barika szeliden legelészgetett az erdő szélén. Vigan süttött reá a nap, a harangvirágok ezüstösen csilingeltek, a gerlék a szívük mélyéből kacagtak, aranyos felhők szálltak az égen és a kis barika nagyon boldog volt. Bolondos szökkenésekkel ugrált ide-oda és mind azt bégette boldogan, hálásan:

— Be gyönyörű is az élet! Be jó is élni!

Egyszerre csak egy hatalmas sas sötétíti el a napot. Hatalmas szárnyait alig-alig lebbenti és éhes fiaeskáira gondol, akik már türelmet-

lenül várják őt nyuszi-, őz-, vagy báránypacsenyével. Mind lejjebb és lejjebb kereng, — és ... és

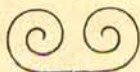
... és a sas bizonyosan el is ragadná a bárányt, ha az nem legelne *Svájce*ban és a sas nem repülne — *Spanyolországban!*

(Kolozsvár.)

A CIMBORA 1923. évének első félévében megjelent összes számai

diszes kötésben

kaphatók.

A 400 oldalas kötet ára 120 leu. Az összeg előzetes be-
küldése ellenében vagy után-
vét mellett szállítja a Cimbora
kiadóhivatala — Szatmár.

A BARÁT.*

— F. Bodenstadt után szabadon: MONOKY SÁNDOR. —

Mirza Shaffy, Kelet költője, bölcse
Annak idején sokat utazott,
Igy szerzett — ember-ismerete révén, —
Bőséges tudást, tapasztalatot.
Egyszer egy gazdag emberhez betére,
Köszönté s így szólt: „Vendéged leszek
Ma és holnap! Légy szives és hívd össze
Jóbarátodat, ismerősidet!
Mulanó ugyis ez a földi élet,
Használjuk hát ki tűnő perceit;
Készíts lakomát, töltsük el vidáman
E pár napot, míg nálad leszek itt!”

„Nekem nincsenek jó barátaim!”
Volt a gazdagnak rövid válasza.
A bölcs bámulón tekintett reá
S szemrehányón ily szökat hallata:
„Ugy nem maradok egy percig se' nálad,
Szállást hajlékod nem adhat nekem!
Gazdag vagy és még sincsenek barátaid?
Isten átka van az ilyen emberen!”
Lábairól az uti port lerázta,
Köszönés nélkül távozott tova
S szólt: „Kinek az Ég egyetlen barátot
Sem adott, annak jaj! mert gonosz, álnok,
S még köszöntésre sem méltó soha!”

(Vámfalu.)

* *Bodenstadt* Frigyes német költő sokáig nem tudott valami nagy hírnévre vergődni a verseivel. Egyszer aztán az a különös gondolata támadt, hogy „fölfedezett” egy Mirza Shaffy nevű régi perzsa költőt, aki — sohasem volt a világon. Verseit úgy adta ki, mint Mirza Shaffy műveinek fordítását. Egyszerű, józan élet-bölcsességet tanított ezekben a versekben. Bölcsességének az volt a magva, hogy élvezd, ami jó van az életben s a bajokkal ne törődj. Ezek a „perzsa” versek egy-kettőre világhírűvé váltak s csak nagysokára tudta meg a világ, hogy Mirza Shaffyt és bölcsességét szőrös-tül-bőröstül Bodenstadt Frigyes találta ki.

Irisz kisasszony esküvője.

— Irta: Karsa Ilonka. —

A napkeleti király kertjében ezüstvizü tó fénylik. A tó közepén sötét virágu vizi liliomok nyílnak. Tizenhárom tündöklő hattyu uszkál a tavon. A tizenharmadik nagyobb a többinél és gyönyörű fején tizenkétágu parányi ezüstkrona szikrázik.

Sok-sok évvel ezelőtt egyetlen, Irisz nevű leánya volt a napkeleti királynak. Olyan sötét-lilaszínű selyemruhába járt, mint a vizi liliomok szirma és éppen olyan karcsu, büszke és fen-séges volt, mint a hosszúra nyult sötét virá-gok az ezüst tó közepén.

Irisz kisasszony egy május-reggelen na-gyon szomoruan sétált a tó partján. Az ezüst-koronás hattyukirálynő észrevette és hozzá uszott.

— Micsoda nagy bánat égeti a szivedet, Irisz kisasszony?

— Hogyne szomorkodnám, mikor holnap jön értem Boldogország királyfia, hogy feleségül vegyen!

— Más királyleány örülne ennek, — csodálkozott a hattyukirálynő.

— Én pedig busulok, mert nem szeretem Boldogország hercegét. Szeretnék elbujdosni valahova... Tudod, mire vágyom leginkább? Vizi liliom szeretnék lenni... Olyan, mint a tied, a tó közepén. Azt mondják: testvérük vagyok. Virág szeretnék lenni, sötétkék, bársonyszirmu szép virág...!

— Ha csak ennyit kívánsz, könnyen se-gíthetek rajtad. Úlj föl a hátamra, odaviszlek a testvéreid közé és virággá varázssollak.

Ugy történt. A koronás hattyu az ezüst tó közepére uszott Irisz kisasszonnyal. Csőrével szinezüst varázsvesszőt húzott ki a susgó liliomlevelek közül és virággá ütötte vele a királyleányt.

A vén napkeleti király csak este vette észre Irisz kisasszony eltűnését. Egész birodalmát felkutatták érte: sehohsem találták.

Másnap reggel fekete szárnyas lovon Bol-dogország királyfia repült a palota kertjébe. Arannyal himezett biborruha feszült a testén, aranyhaju fejére gyémántos korona simult. Sugárzó szemekkel, boldogan nyitott be az Irisz kisasszony szobájába. De bizony a szeméből kialudt a fény, s a boldogság meghalt a szívében, amikor megtudta menyasszonya eltűnését.

Ujra felült fekete szárnyas táltosára és bujdosásnak indult: hátha valahol megtalálná?

Napkeleti ország minden fiatal lányát a palotába rendelték Irisz kisasszony keresésére. Ezek a tó közepén frissen nyílt vizi liliomot láttak. Nagyobbat, pompásabbat a többinél és sötétebb színűt.

— Istenem, milyen gyönyörű! — így kiál-tott föl mindenki, aki arra járt.

Irisz kisasszony boldog volt. Látta, hallotta, milyen gyönyörűséget árasztott az emberekre, akik a partról bámulták. Királynője lett a többi vizililiomnak. A kis hattyuk nagyon szerették, mindig körülötte ringatóztak a vizen és beszéltek hozzá. Irisz kisasszony, a pompás, bársonyos sötét virág, gondtalanul mosolygott a vizükörbe.

Am boldogsága nem sokáig tartott. Egyszer csak lehulltak róla a törekeny szirmok és szépségétől megfosztottan meredt az ég felé. Nem gyönyörködött benne többé senki. Arván, egyedül maradt. Testvérei nem szóltak hozzá. A hattyuk másfelé usztak és egyszerre mindenki elfeledte.

Most szakadt csak nagy-nagy szomorúság szegény Irisz kisasszonyra! Atdidergett, félelmes éjszakákon hányszor megsiratta könnyelmű virágbaöltözését és hányszor szeretett volna ismét királynő lenni! Bűnbánó lélekkel gondolt öreg édesapjára, akit azóta nem látott és aki bizonyosan nagyon-nagyon szenved egyetlen leánya eltűnése miatt.

Még fokozódott Irisz kisasszony szomorúsága, amikor Boldogország hercege visszatért menyasszonya kereséséről. Órákhosszat sétált az ezüst-tó partján s folyton a vízi liliomokat nézte. Irisz kisasszonyra gondolt ilyenkor. Egyszer csak összeesett a tó partján és sírni kezdett. Szenvedéses, nehéz sóhajok fakadtak szomorú szívéből és Irisz kisasszonyhoz szálltak.

– Vigyél vissza a partra – könyörgött a hattyu királynőnek! Nagyon szánom szegény boldogtalan királyfit! Most már szeretem!... Felesége akarok lenni!

A hattyu királynő is sajnálta őket. Elővette újra ezüstvesszőjét, egyet suhintott – és Irisz kisasszony egy szempillantás alatt királynőként perdült a hattyu hátára. Köréjük sereglett a tizenkét kicsi hattyu is és mintha csak a levegőből tüntek volna elő: mindeniken egy halvány lila ruhás, ezüst haju tündérek muzsikáltak!

A hattyuk méltóságteljesen, lassan siklottak a part felé.

Boldogország hercege azt hitte, hogy álmodik Irisz kisasszony két karját kitarva közelített hozzá és le-lemosolygott a szemébe. Lila köntösén ezüst gyöngyszemek peregtek végig. Kibontott fekete hajában ezüst csengők csilingeltek s az apró lila tündérek táncoltak körülötte. A tó ezüstjében visszatükröződött minden és káprázatos volt, mint a déli báb!..

Egyszerre csak fölrepültek a kis lila tündérek s a levegő kékjében halkán, csengően kacagtak. A hattyu királynő ekkor parthoz ért – és Irisz kisasszony fényes sugárzásban a boldog herceg ölelésébe lendült.

A bűbajos csoda emlékére szobrot faragtak. Irisz kisasszony s a boldog herceg fehér márványba vésvé ma is ott tündöklök Napkelet birodalmában, az ezüst-tó partján.

(Székelyföldvár.)

Öcsike megtréfálja Puncurkát.

– Öcsike dedós korából. –

Az unokák még aludtak nagyapóka kisbazoni házában, csupán a koránkelő Öcsike járt-kelt a kertben.

– Ejnye, ejnye, hogy még alusznak azok a lusta gyelekek, – morgolódott magában Öcsike.

„Sörnyen“ unta magát. Ha legalább valami „nadselü“ gondolata lett volna. De nem volt. Ám az Istenke szerette Öcsikét: egyenesen a kutyaóélé vezérelte.

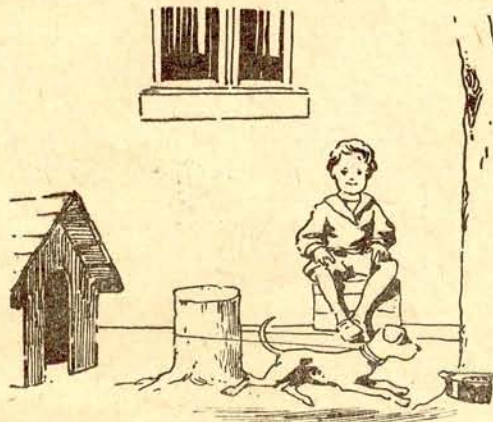
– Jó leggelt, Puncsurka! – Hod vad? Hod ajuttál? Éhes vad, mi? No, ne búsulj, hozok én neked leggelt.

Azzal, uccu, beszaladt a konyhába, ott egy nagy füles lábast tele kunyorált maradék gombóccal, a jószívű Julaka néni még tejet is loccsintott hozzá. Nosza, elindult Öcsike a lábassal, de alig lépett egyet-kettőt, megállt. – Topp! kopintott a homlokára – van nekem egy „nadselü“ gondolatom! Azzal benyult a zsebébe, kihuzott belőle egy jó hosszú madzagot (mi minden volt még abban a zsebben a madzagon kívül!), rákötötte a lábás fülére, úgy ment az ólhoz, ott meg a lábast szépen letette egy vén kivágott fának a töve mellé: ez volt a Puncurka asztala. Az ám, de volt az asztaltól néhány lépésnyire egy igazi eleven fa is, annak a tövét átkerítette a spárgával, úgy hogy a vége éppen a Puncurka asztalához ért.

No, magam is kíváncsi vagyok, mi lesz ebből! Hát az lett ebből, hogy Öcsike letett egy gombócot Puncurka asztalára, aztán hitta: ide, Puncurka, ide. Itt a finom leggeli! Hiszen, Puncurka nem sokat kérette magát, egy-kettő, ott termett s hamm! bekapta a gombócot. De Öcsike

sem tátotta el a szájacskáját, egy-kettő, a madzag szabad végít rákötötte Puncurka nyakszijára s mondta neki kedvesen, igen-igen kedvesen: No, Puncurkám dlágám, ott a lábas, edél, amennyi beléd fél! Azzal, mint aki jól végezte dolgát, leült egy kis faülökére s várta, mi lesz most.

Bezzeg, hogy Puncurka nem kínáltatta magát, uccu! egyet ugrott, kettőt szökött, egyenest a lábasnak, de hej, szegény világ, vetett ágy! ki látott ilyen ördögösséget? a lábas ugy szaladt előle, mintha szemét vették volna, pedig

esküszöm, hogy a lábasnak nem volt szeme, sőt lába sem, csak füle meg szája. (No, lássátok, gyerekek, ilyen csudák történnek a világon: fut a lábas láb nélkül!

De bizony, ha futott a lábas láb nélkül, még jobban futott Puncurka. Hogyne futott volna jobban, mikor neki négy lába volt. Hiszen fut-hatott szegény, mert amire az asztalhoz ért, lábatlan lábas már az asztalka másik oldalára fordult.

– Vau! Vau! – vonított mérgesen Puncurka – hát te bujócskát játszol velem?!

Ez még nem elég, Öcsike olyan lelkiből kacagott, hogy csakugy zengett a kert. Hiszen egyéb se kellett Puncurkának, hogy még ki is kacagják. Mit gondolt, mit nem, nagy dühében kukkra ugrott, s nyissz! ketté szakadt a madzag, repült a lábas (pedig szárnya sem volt),

repült, repült, – s mit tesz Isten? egyenest az Öcsike fejére repült. Arra a fejre, melyben a „nadselü“ gondolat született. Olyan szépen ráborult a „nadselü“ gondolatokat termelő fejre a lábas, hogy azt gyönyörűség volt látni. Csupa tej meg gombóc lett Öcsike, tetőtől talpig.

A folytatás bent a házban játszódott le, amiből én csak ezt a párbeszédet áruolom el:

– Ó te szörnyü gyermek, te! Már megint „nadselü“ gondolatod volt, ugy-e?

– Neked esz „nadselü“!? – méltatlankodott Öcsike.

Hiszen a gondolat „nadselü“ volt, teszem hozzá én, csak „jossul“ sült el. A mi, gyerekek, a „legnadselübb“ gondolatokkal is meg-megesik...

Elek nagyapó.

Csehszlovákiai előfizetőinkhez!

A Cimbora kiadóhivatalának Csehszlovákiában a Szlovák Általános Hitelbank kosicei fiókjánál van számlája, amely számla javára az előfizetési díjakat cseh koronában az alábbi pénzüzeteknél lehet befizetni:

- Beregsas:* Beregmegyei Gazdasági Bank r.-t.
- Helmecz:* Bodrogközi Bank r.-t.
- Hlohovec:* Galgóczi Hitel intézet.
- Ilava:* Illavai Hitelbank.
- Lucenec:* Nógrádmegyei Népbank.
- Michalovec:* Nagymihály kereskedelmi és hitelbank r.-t.
- Mukacevo:* Beregmunkácsi bank r.-t.
- Nitra:* Nyitrai Takarékbank r.-t.
- Nove-Mesto:* Első Vágújhelyi Bank r.-t.
- Nove-Zámky:* Ersekújvári Népbank r.-t.
- Presov:* Eperjesi Bankegylet.
- Roznava:* Rozsnyói Bank r.-t.
- Sevljus:* Nagyszöllősi Hitelintézet.
- Sp. Nova-Ves:* Szepes-Iglói Hitelbank r.-t.
- Trencin:* Trencsényi Hitelbank r.-t.
- Trnava:* Nagyszombati Első Bank r.-t.
- Velke-Kapusany:* Nagykaposi Hitelbank r.-t.

Kiadó bácsi üzenetei külföldi előfizetőihez!

Payer Róbert Poprád Velka. A félévi előfizetésül beküldött 20 cK-át megkaptuk. A Cimborát okt. 1-től megindítottuk cimedre. – **Molitor Jolika és Vikike Kézmarok.** Az átutalt 10 cK-át a Cimbora okt. 1-től kezdődő 1/4 évi előfizetésül használtuk fel. – **Klzsák Imike Galánta.** Az átutalt 20 cK-ával a Cimbora előfizetése f. évi okt. 1-től 1924. ápr. 1-ig ki van egyenlítve. – **Ritinger Jánosné urnő Lucenec.** Előfizetési díjunk egy negyedévre 10 cK. A beküldött 6.50 cK-át tehát csak 2 óra, azaz okt. 1-től nov. 30-ig terjedő előfizetési díjjal vettük. – **Mesko Lóránt Poprád.** A beküldött 20 cK-át megkaptuk és ezzel a Cimbora előfizetése f. évi okt. hó 1-től 1924. ápr. 1-ig ki van egyenlítve. – **Mandics Csilla Tiacevo.** A beküldött 20 cK-át a Cimbora f. évi okt. 1-től 1924. ápr. 1-ig terjedő előfizetési díjának ki-egyenlítésére fordítottuk. – **Heim Ilonka Bratislava.** A beküldött 40 cK-át a Cimbora f. évi okt. hó 1-től 1924. okt. 1-ig terjedő előfizetési díjjal használtuk fel. Az egyes példányokat visszamenőleg nem tudjuk megküldeni, amennyiben azok teljesen kifogytak, de megküldhetjük az első félévi bekötött példányt, melynek ára 30 cK. A második félévi bekötött példány 1924. január első felében kapható. Kérjük értesítését, hogy az első félévi bekötött példányt elküldjük-e?

Az aranyruhás légy.

— Irta: BANDI BÁCSI. —

Az aranyruhás légy, akiről most mesét mondok, a temetőben lakott. Csak amolyan kis zöld legyecské volt, mint a társai, hanem a ruhája: csodálatos szép volt, mintha aranyból szőtték volna és a két szárnya is olyan volt, mint az arany. Édesanyja, egy öreg zöldlégy, nagyon büszke volt rá. Végighordozta a virágok között és megkérdezte tőlük:

— Ugy-e, milyen szép? Szinarany a ruhája is. Ugy-e, nincs több ilyen édes kis legyecské a világon?

— Nincs, nincs, — hajtogatták fejüket a hajnalkák.

— Nincs, nincs, — mondta gyönyörködve a kéktündérke is.

Az aranyruhás légy hallotta ezeket és nagyon boldog volt, hogy őt szépnek mondják.

A virágok aztán játszani hívták. El-eltáncoltak a napsugárkák, meg-megfürödtek a harmat cseppjeiben. Amikor elűnték: meséltek egymásnak. A kis kéktündérke mondta a mesét s a liliumruhás királyfiról szólott rendesen, aki minden évben végigrepül egyszer gyémánt hintájában a rét felett s a rét királynőjét magával viszi.

— Ki a rét királynője? — kérdezte az aranyruhás legyecské.

— Akit királynőjévé választ a rét: A legszébb legyecské, vagy virág, — mondta a hajnalka és édeskedve tette hozzá:

— Meglásd, az lesz te is, mert te nagyon szép vagy.

Az aranyruhás legyecskét büszkeség öntötte el. Páváskodva rezegtette szép szárnyait és nagyon meg volt elégedve, amikor látta, hogy a leánykőrcsin irigykedve nézegeti és mérgében el-elsárgul.

Az aranyruhás legyecské növekedett. Ahogy növekedett, úgy nőtt szépsége is. Az egész rét csodálta már s a leánykőrcsin is boldog volt, hogyha kelyhén meg-megpihent. A temetőben is becézték, dédelgették. Mindenki hívta, hívogatta; mindenki látni, csodálni akarta szivárványos aranszárnyait és aranyruháját.

Csak egy öreg héjakut rázogatta meg néha a fejét. Az öreg héjakut a temető szélén lakott. Éjszakánként nagy levelein pihent az aranylegyecské. Ilyenkor a héjakut mindig integette:

— Hiszen nagyon szép vagy, de láttam már náladnál szebb legyecskét is. Aztán meg vigyázz! Ne bizakodj el szépségeddel és ne hallgass a hízledőkre. Ne higj a virágoknak se. Ők is csak olyan fiatalok, gondatlanok, mint te. Az életet nem ismerik. Azt sem tudják, hogy csak nyáron át pompázhatnak, aztán leperzselődnek, s ha eljön az ősz, elveszítik szépségüket, elhervadnak és elszáradnak mind.

Az aranylegyecské el-elgondolkozott a héja-

kut beszédein, de nappal rendesen elfeledte. Mert mindenki dicsérte, mindenki a szépségéről beszélt.

Különösen egy bozontos maszlag, — aki bosszus volt valamiért a héjakutra, — járt a kedvében nagyon. Magához édesgette alattomosan:

— Ne hallgass, szép legyecské, a héjakut szavára. Ő is irigy reád. Kacagd le beszédeit. Ki rabolhatná el gyönyörű ruhádat, ki foszthatna meg a drága szárnyaidtól? A te szépséged örökké tart: te már a rét királynője vagy.

Az aranylegyecskét megszedítették a hízledő szavak. Éjszakánként már bosszantották a héjakut jóságos, feddő tanácsai. Egyszer aztán nem is ment vissza a héjakuthoz. A maszlagnál maradt.

Az pedig tovább beszélt neki a liliumruhás királyfiról, aki érte jön majd gyémántkocsijával és magával viszi.

Nagy húság fogta el az aranylegyecské szívet. Naphosszat a verőfényen játszott és kérkedve mutogatta aranyruháját, csillogtatta aranszárnyait.

*

A virágok kornyadozni kezdtek. Lehorgasztották a fejüket és nem táncoltak többé a vidám napsugárkák. Azok is csak ritkán látogattak el a temetőbe.

Lassanként elsárgult a fű is.

Az öreg zöld-légy egyszer eljött a leánya után.

— Megyünk, leányom, — kezdte — a mi időnk letelt. Megérkezett az ősz s a tél mögötte van. Átfogjuk aludni jó meleg szálláson.

Az aranylegyecské nagyon megijedt.

— Csak egy napocskáig hagyj még, jó anyám, addig maradassunk. Ma még hadd búcsuzhassam el ismerőseimtől, hadd mutogathassam még egyszer a ruhámat...

Az öreg zöld-légy megcsóválta fejét, de azután elment mégis. Másnap újra eljött.

— Most már csakugyan viszlek, — mondta dideregve, — kutya idő van. A téli szállásunkat is elfoglalták s ha még egy napot késünk, itt künn veszünk.

Az aranyruhás légy könnyörögni kezdett:

— Én nem érzem a hideget, anyám — és a maszlag szavaira gondolt, — még nem akarom itthagyni a rétet. Az én ruhámnak nem árt meg az ősz és szárnyaimat nem félttem a téltől. Ő, még úgy szeretnék itt élni egy kicsit, még csak egy pár napig maradassunk, anyám...

— Bolond beszéd, mondotta a zöld-légy, itt fogsz elpusztulni! Hanem: én megyek! Csinálj, amit akarsz! — s azzal elrepült mérgesen.

Másnap beköszöntött az ősz. A sárga fűszálakon vastag dér csillogott.

Az aranyruhás légy reszketve bontogatta ki szárnyait. Alig tudta meglebbenteni őket. Olyan nehezek voltak, mintha ólommal öntötték volna le.

A maszlag még aludt.

– Többé csakugyan nem maradhatok itt, – gondolta magában az aranyruhás legyecke és rászállott egy száraz virágszárra.

– A liliumruhás királyfi sem jött el, gondolta magában tovább, szomorúan, bizonyosan ő is fél az őszől. Majd megkérdezem a maszlagot, ha felébred, hogy mitévő legyenek.

Dél felé kibujt a nap s a kis aranyruhás légy fölmelegedett. Később fölébredt a maszlag is. Kinyitotta álmosan a szemét s amint meglátta az aranyruhás legyet, csodálkozva mondta:

– Te itt vagy még?! Igaz, tette hozzá mosolyogva, te a tündérkirályfit várod. Az nem fog eljönni már. Hirtelen lepott meg az ősz: minket leperzselt, őt elriasztotta. Hanem ott lakik a nagy akác alatt egy csigaházban. Ott megkeresheted. Azzal lecsukta a szemét s tovább aludt.

– Ne hallgass szavára! – kiáltotta utána a héjakut.

A kis aranylegyecke nem figyelt oda. Megrázta szárnyait, felrepült és ellebegett az akác felé...

– Balga! – kiáltotta a héjakut – a csigaházban egy vén kóborló pók költözött! Szörnyű halált lelsz ott! Ne menj, szerencsétlen.

Az arany legyecke nem hallotta a héjakut szavait. Ott volt már az akác alatt, a csigaház előtt.

– Ez hát a tündérkirályfi palotája, – mondta magában és fáradtan kereste kapuját. Mikor megtalálta, beröppent. Széles, nagy folyosóba jutott. Csak csuszva lehetett haladni benne. Az aranylegyecke megindult rajta, de már fáradt volt nagyon s nehezen haladt. S a folyosónak nem akart végeszakadni sehogy. Egyszer aztán valami kárpitfélét pillantott meg. Fehér fonalakból volt szőve s valami nyilást takart. – Bizonyosan itt lesz a királyfi szobája, – gondolta örvendezve és megindult a függönyön keresztül. Az pedig mind sűrűbbé lett s mind több fehér szál ereszkedett és gomolygott a legyekére.

Aztán hirtelen valami megcsillant a függöny mögött.

– A tündérkirályfi, – remegett meg a legyecke és még egy lépést tett nagy kinnal a fehér fonalak között.

A fekete valami megmozdult. Az aranylegyecke felé közeledett és kinyújtotta karját.

A legyecke szuró fájdalmat érzett oldalában s megtántorodott. A fehér fonalak kis teste köré csavarodtak egészen.

A függöny szálain pedig lesétált, lassan, egy nagy, szürke pók.

S az engedetlen, hiu legyecke nem leve rétikirálynő.

(Budapest.)

Ali basa kézfogója.

– Irta: Csűrös Emília. –

Ali basa egy mélazugásos nyári délután vidáman pőfékelgetett hosszuszáru csibukjából a virágos kertben. Nagyon szerette azt a helyet, mert igen a szívébe mosolyogtak az ezerszínű magyar virágok: mályvák, szegfű, rezedák. El-el nézte a káposzta-lepkék bolondos libbenését, és szörnyen meg volt elégedve a világ rendjével.

Hogyne, mikor alig három éve, hogy itt trónol a Bánság arany kalászos rónaságának közepén, és kis király sem hatalmasabb mint ő. Tíz mérföldnyire mindenki neki hódol, mindenki az ő kedvét keresi. A mezők első termése az ő magtárába ömlik, a csordák legszebb példányai mind az ő aklaiba sétálnak. Mert az adó – adó. – Azt meg kell adni. Már pedig Ali basa akkor, és annyi adót vetett ki a kormányzása alatt álló területekre, amennyi eszébe jutott. Így aztán nagyon gazdag ember lett Ali basa. Olyan gazdag, hogy a törökök ezertornyú fővárosának, Sztambulnak a negyedrészt megvásárolhatta volna. Aranya, ezüstje, kincse, marhája volt elég a hatalmas Alinak, de azért mégis árva és elhagyatott volt a házatája; mint az olyan embereké, akik csak a vagyonszerzésnek szentelik életüket.

Csupa kaftános, turbános szolga sürgölődött körülötte, nem kacagott gyermek a keleti szőnyegekkel kibélelt díszes szobákban, sem asszonyi dal nem csendült fel színes, illatos kertjében. Magában volt Ali basa a gondolataival. Mályva, szegfű, rezedá mosolyogtak körülötte és bolondos gondolatokat sugtak neki, kísértő illatukkal. Ali basa meg csak szívta a csibukját, és ahogy elnézett a füstjébe, az ezerszínű virágok fölött egy édesen mosolygó szőke fejecske jelent meg a szeme előtt. Az a szőke fejecske meg addig mosolygott, amíg telecsilingelte mosolyával a basa önző, rideg szívét, aztán eltűnt a pipafüsttel együtt.

Ali basa szinte szégyenkezve dörmögte magának: Vén bolond vagy, Ali! – Mit akarsz a Vereczkey István kisasszony lányával! – Hiszen apja lehetnék! – Ejnye no!... nézzünk csak ide! – De hiszen nem is vagy te még olyan öreg, Ali! – Negyven voltál cseresznye virágzáskor! – Enikő meg 16... ejnye...

Vereczkey István uram bizony nagyot nézett, amikor egy szép napon betoppant hozzá Ali basa négy fehér paripás kocsiján. A nap hanyatt vágódott a basa ragyogó ruháján, mert sem a sárga kaftán aranyával, sem a fehér selyem burnusz ezüstjével nem fukarkodtak a himzők.

A nagy zajra Enikő is kíváncsian kikukkantott piros kendős fejével a konyhából, ahol egész csapat vászonceléddel verték a habot, gyalulták a káposztát, készítették Vereczkey uram

**INGYEN CIMBORÁT,
INGYEN KÖNYVET ::**

küld Nektek a kiadóbácsi, ha előfizetőket szereztek. – Olvassátok el a boríték hátsó belső oldalán levő felhívást!

kedvenc ételeit. Amikor meglátta Enikő, hogy kít hozott a négy fehér paripa, ijedten sikoltott: — Szent Isten, Soma! — Vége a világnak! Maga a basa jött el az adóért! — Pedig ha tudta volna, hogy miért jött el Ali basa, bizony még jobban megijedt volna Enikő. Még a főzőkanál is kiesett volna a kezéből.

... Egy hét múlva Ali basa vigan sétálgatott a kertjében és amint elnézett az ezerszinű virágok fölött, megint csak Enikő mosolygó arcát látta. És már odaképzelte maga mellé, amint öntözget, dalolgat ebben a csodaszép magyar kertben. Teringgettét! — A török basa magyar kertjének ő lesz a legszebb magyar virága. Csak úgy ragyogott az arca az előre elképzelt boldogságtól.

Az országoton poros lovas állt meg a kerítés mellett. Valami lovászyerek szaladt elő és elvezette a lovat, — a vörös köpenyes, fehér turbános lovas meg befordult a virágos kertbe. Tisztelettel állt meg a basa előtt és törökösen üdvözölte. A basa nézte, nézte a jövevényt, majd hirtelen megölelte és két cuppanós csókot nyomott az arcára:

— Abdullah! — Hogy kerültél ide, vitéz barátom? Mi járatban vagy? Mi szél hoz?

A jövevény elmosolyodott. — Jó szél is, meg rossz szél is, Ali barátom, de mindenesetre sztambuli szél! Erted jöttem, Ali. Pakkold fel a 7 társzekeredet és gyere vissza Sztambulba. Mehemed szultán vár.

Ali mélyen meghajolva mormogta: Allah növecsse meg az árnyékát!

— Ugy látszik, végét érzi és szeretné maga körül látni hű embereit, mielőtt fiára hagyná az országot. Parancsal jöttem, Ali!

Ali basa szájában hirtelen keserüvé vált a csibuk füstje. Teringgettét! Erre már nem számított! Visszamenni Sztambulba? És mi lesz Enikővel? Vajjon eljön-e vele olyan messzire? Kérésre fogta a dolgot: — Te, Abdullah! — Hátha nem mennék el! — Nagy baj lenne belőle?

— Nagy bizony! Handsár bég az utódod és mire a hold delel, itt lesz. Ha addig utban nem vagy, még egy szalmaszálat sem vihetsz el abból, amit ő itt talál.

De már erre egészen elsápadt Ali basa. Némán vakarta a fejét: Baj... baj...

Bizony, rossz éjszakája volt aznap Ali basának. Sztambuli vendége már rég hortyogott, de ő még mindig csak álmatlanul fetrengett ágyán. Hej, Vereczkey István, ha te elengednéd a lányodat velem, mindjárt könnyebb volna itt hagyni ezt a kis paradicsomkertet! — Hopp! — Megvan! — Ha nem adod, viszem! Van elég katonám, majd elraboljuk. Sir egy kicsit eleinte, de majd megvigasztalódik és nekem mégis lesz Sztambulban is magyar napsugaram.

Kora hajnalban lovashírnök vágatott Szentmiklóstra. Rövid volt az üzenet: Adod a lányo-

dat, Vereczkey István? Ha adod 12 lóval jövök érte holnap. Ha nem adod, — te lássad!

Vitéz Vereczkey István kemény ökölbe szoritotta a kezét: — Hát csak gyere, te gaz pöfeteg! — A lányom kell neked? — Nem látad, te higvelejű, hogy tréfára vettem ajánlatodat! Csak merj ide jönni! Ha száz annyi katonád van, mint nekem emberem, akkor is szétmorzsollak, te vén boroshordó!

Izmos, keskeny kéz szoritotta le Vereczkey öklét, amint az asztalra akart csapni.

— Csenedesebben, nagy jó Uram! Dobbal nem fogunk verebet! Karsai Soma ott térdelt a gazdája mellett és beszélt, beszélt, közben meg rázta szőkefürtös fejét és ravaszul mosolygott hozzá.

Enikő fehérscipkés ágyasházában mosolygva aludta hajnali álmát. Bizonyosan nem álmodta hogy apja ezt üzeni Ali basának: Neked adom a lányomat, Ali basa! Ismered a feltételeimet és holnap kézfogóra várlak, — ha úgy akarsz!

Ali basa azt sem tudta, hova legyen örömeiben. Persze hogy elfogadta a feltételeket! Megesküszik Allahra, hogy Enikőn kívül más felesége nem lesz, minden évben egyszer hazajövedni és Sztambulig fel nem libbentni arcáról a fátyolt. Ez utóbbinál megvakarta egy kissé a fejét Ali basa. — Hogy őneki ne legyen mint a többi töröknek, több felesége, — ebbe szívesen belelement, de hogy ő Sztambulig ne láthassa Enikő mosolygó arcát, — ez sok. Hosszu az ut nagyon! Dehát ha meg kell lenni, legyen. Hadd sirja jól ki magát a fátyola alatt a kicsike, mert így szokta azt csinálni az asszonyféle, hogy azután megint mindig csak mosolyogjon.

A derék pasa örömét csak az rontotta meg, hogy Handsár bég hírnököt küldött: — Holnap estig légy utban ha jót akarsz, Ali, mert nem érek rá. Nekem ház meg istálló kell, eleget aludtam sátor alatt. Ha ló van az istállóban és szőnyeg a házban, nem haragszom érte.

Ali basa tudta, mit jelent ez. Handsár bég nem tréfál. Holnap itt lesz és akkor neki már utban kell lennie, ha nem akarja, hogy 7 társzekerrel menjen vissza Sztambulba, úgy ahogy jött. A béggel meg éppen nem akart találkozni. Régi nagy gyűlölség van köztük és tudja, ha összekerülnek, egyikük nem marad életben...

Másnap hajnalban 200 társzeker haladt az országoton. Ali basa katonái kísérték. Lassan haladtak dél felé. A várostól kelet felé meg 12 lovas aranyozott hintóján Ali basa robogott Szentmiklós felé. Az volt a terve, hogy Enikővel együtt könnyen utóléri a társzekereket és együtt mennek a vagyonával Törökországig. Tíz diszbeöltözött spahi kísérte a basa kocsiját. Szentmiklóson ünnepi dolmányában fogadta a basát Vereczkey István. A lakodalmi vigalomnak és pompának nyoma sem volt, de ezt azzal magyarázta Vereczkey István, hogy Enikő távozása

ugy fáj mindenkinek, hogy senkisésem tud vidám arcot mutatni.

Bánta is azt a basa! — Ő csak Enikőt várta. Végre megérkezett. Fehér atlasz ruhája dusan omlott a földre, se himzés, se gyöngy nem díszítette, csak egy finom művi aranyöv ölelte át keskeny csipőjét. Fejéről tündérszövésű fehér fátyol hullt le eltakarva arca pirulását, aranyhaja csillogását. Szeliden, szó nélkül nyujtotta a kezét Ali basa felé.

A nemzeti ur háromszor megköszöri a torkát, végre megszólalt: — Gyermekeim, én megáldlak benneteket, legyetek boldogok! — Azzal megcsókolta leányát is, Ali basát is. Rövid, de magyaros lakoma következett, mely alatt Vereczkey István ezeket mondta: — Hiába nézel az ajtó felé, kedves Ali fiam, a papot én nem hívtam meg mára. Tudom, hogy előtettek a magyarnak tett eskü és papi ceremónia annyi, mint amikor legyet kergetsz el az orrodról, de bízom a szavadban, hogy megbecsülsz és szeretni fogod. Ez nekem elég és nyugodtan bocsájtom el veled. Ha jónak látod, esküdj meg velem a ti törvényeitek szerint. Nekem így is, úgy is lányom marad ő, ha pedig török asszony lesz belőle, legyen a te törvényeid szerint.

Egy óra múlva Enikő teljes lakodalmi díszben ült bele a basa kocsijába és mint a gondolat röpitette őket a 12 paripa. Ali basa azt hitte, álmodik. Enikő keskeny, barnára sült kezeszkéje a kezében és a boldog meghatottságtól szólni sem mert. Már közel volt a város, ahol dél felé tért el az út, amikor Enikő hátrafordult és halgan kérdezte: zivatar jön? Vagy micsoda porfelhő van mögöttünk?

Ali basa hátranézett és hirtelen torkán akadt a szó. Az bizony a bég csapata volt. A spahikhoz fordult: Sarkantyuzzátok meg a lovakat! — A kocsi is gyorsabban röpült, a 12 ló tajtéket szórt...

A város végén terebélyes eperfa állt az út mentén és hozzákötve horkolt, kapált egy tüzes magyar paripa. Ember sehol a közelben. Az őrült vágatásban a spáhik és a basa észre sem vették. De észrevette Enikő! — Egy pillanat alatt csattant az öv, röpült a fátyol és mint egy bolondos fehér pillangó libbent ki a vágató kocsiból. Le a földre már mint piros bársonyruhás apród ért, — ott maradt menyasszonyi dísz a kocsiban.

Mire a vadul fujtató 12 lovat megállították és az elől rohanó spáhik észrevették, hogy mi történt, a vörös ruhás apród már messze volt és gunyosan intett vissza a basának. Csakugy lobogott hullámos szőke haja a szélben.

A tiz spahi utána vetette magát, de hiába. A távolság mind jobban nőtt közöttük és a városon túl megálltak a törökök. Tanácstalanul néztek össze. Egyiknek sem volt kedve a bég katonáinak karjai közé rohanni.

Hirtelen szél támadt és porfelhő takarta el a menekülő diák garabonciás alakját. A bég

szembejövő katonái egy bolondul vágató gyerkőcöt láttak csak. Ügyet sem vetettek reá.

Mikor feljött a vacsoracsillag, a nagy hársfa alatt együtt ültek Szentmiklóson. Enikő elnézte a csillagokat és halgan sóhajtott. Az apja jókedvűen szólt rá: — Ne búsulj, Enikő! Nem is tudod, micsoda nagy napod van ma! Feleségül mentél Ali basához és meg is szöktél tőle. Szerencsére, ő már a határhoz közeledik és ez életben aligha tér vissza errefelé. Enikő apjához simult és úgy mosolygott, mintha hihetetlen bolond mesét hallana.

Karsai Soma átfonta a térdét a karjaival és lopva Enikőre nézett. Aztán úgy tett, mintha a távoli nádas zugását hallgatná...

A CIMBORA 1923. évének első félévében megjelent összes számai díszes kötésben kaphatók. A

400 OLDALAS

kötet ára 120 leu. Az összeg előzetes beküldése ellenében vagy utánvét mellett szállítja a Cimbora kiadóhivatala ○○○○○○○○○○ Szatmár.

A kis konviktör első levele.

— Irta: JÁVOR BÉLA. —

Édesanyám, a konviktusban
Tizenkét elsős van velem.
S tegnap töltöttem, messze hazuról
Az én legelső éjjelem.

A kilences hálónak velem
Épp tizenegy lakója lett,
S tegnap este, hogy lefeküdtünk,
Nagyon sirt mind a tizenegy.

És hozzám jött egy nagy diák,
Kit duktornak neveznek itt
És a szobánkban ő parancsol
És ő a tizenkettedik.

Jött és szeliden ágyamra ült
És megkérdezte, mért sírok.
S alig bírtam felelni, hogy:
„Édesanyámra gondolok.

Rágondolok, mert lefekvéskor
Velem mindig imádkozott,
Megigazítá fejem alját,
S puhák lettek a váncosok.

S azután mindig betakart
S megcsókolta homlokomat.
És én már szenderegtem is
A lágy, meleg paplan alatt.”

A duktör erre szép gyöngéden
Magsimogatta a fejem,
Leccavarta a villanylámpát,
S fekete lett a nagy terem.

És ekkor felsirt hangosan
Énvelem mind a tizenegy.
... Ilyenek lesznek, édesanyám,
Ezután mind az éjjelek? ...

(Gyulafehérvár.)

Hasznos szórakoztató.

— Irta: Jani bácsi. —

Hogy tisztul meg a zavaros víz.

Esős időben árkok, patakok piszkos, sárgás, zavaros vízzel vannak tele. Mi okozza ezt?

Egy tiszta pohárba merítsünk ki a zavaros vízből. Tegyük le ülededni! A pohár aljára iszap kezd lehullni, a víz kezd tisztulni, átlátszóbbá válni. A vízbe sodort piszkosító anyagból először a nagyobb szemek válnak ki s finomság szerint rakódik rá rétegzetten a többi. Végre nagy későre ülededik le az az igen finom iszap, mely jó sokáig mint finom fátyol lebeg a vizen.

Hát ez a tisztulási folyamat lassu dolog, alig lehet kivárni a végét, no de jó egyszer megfigyelni. Vajjon nem lehetne gyorsabban megcsinálni? Igen jó szűrőkészüléket állíthatunk össze, ha egy tölcserbe alul mogyorónagyságu kavicsokat s erre finomabb folyami homokot s porrá tört szenet teszünk. A rátöltött zavaros víz alul kristálytisztán folyik ki.

Ilyen módon vannak berendezve a nagy városok vízgyűjtő telepei, hol a vízvezetéki vizet először átszűrik, főként ott, ahol valamelyik nagyobb folyó vizét használják fel.

A zavaros víz, vagy bármilyen folyadék szűrésére nagyon alkalmas a gyógyszerárakban kapható svéd szűrőpapír, melyet négyrét hajtvva s kupalakuan széthuzva hegyével lefelé helyezhetünk a tölcserbe.

Tehát ezekből láthatjuk, hogy a zavaros víz a benne uszkáló szilárd anyagoktól könnyen megtisztítható. Ezt fontos tudni olyan helyen, ahol a kutak szennyezett talajból kapják a vizüket. Lehet segíteni úgy, hogy a kutat átmosott homokkal addig töltjük, míg a forrását eltakartuk teljesen. Ezt úgy csináljuk, hogy nagy cseberben a homokra tiszta vizet öntünk s jól felkavargatjuk, időnkint a piszkos vizet leöntjük s tisztával cseréljük ki. Ezt mindaddig folytatjuk, míg a ráöntött víz megzavarosodik.

Természetesen időnként ki kell takarítani a homokot, mert a szennyező anyagoktól eliszapolódott.

Sokszor a trágyás környező talajtól egészségtelen bomlási gázok jutnak a vízbe. Ilyenkor azzal segíthetünk, hogy fa-szén darabkákat dobunk a kutba, amely ezeket a gázokat elnyeli.

A szénsavról.

A gyertyának a bura alatti égetésénél láttuk, hogy ott olyan szintelen, szagtalan gáz keletkezik, amely az égést már nem táplálja s az oda betett kristálytisza mézsvizet zavarossá teszi.

Ez a gáz a *szénsav*, vagy helyesebben *széndiokszid*. Mivel ezzel kapcsolatban még igen sok kísérletet fogunk végezni majd a későbbiek folyamán, próbáljuk meg az előállítását s igyekezzünk megismerni tulajdonságait.

Az előállítása igen egyszerű. Márvány darabkákat törjünk össze borsó vagy mogyoró nagyságúra. (Márvány hiányában jó lesz erre a célra régi vakolat, tojás-, csiga- vagy kagylóhéj is, vagy békebeli kréta.)

Ha ezt egy bőszáju üvegben (befőttes üveg) leöntjük erős ecettel vagy ami jobb: felhígított sósavval, akkor erős pezsgést veszünk észre, ami nagy gázfejlődésre mutat.

Ha az üvegbe különböző magasságu égő gyertyákat állítottunk, érdekes lesz megfigyelni, hogy először a letörpebb alszik ki s azután rendre felfelé menve egyik a másik után. Nyilvánvaló, hogy a gyertyák kialvását a fejlődő gáz okozza. De az elalvó gyertyák nagyságszerinti sorrendje arra is figyelmeztet, hogy az égést kivető gáz sűrűbb, nehezebb, mint a levegő, mert nem villan el nagy gyorsan, hanem lassanként fejlődve alulról felfelé tölti ki az edényt s amikor színültig telt, (amit mi persze szabad szemmel nem veszünk észre) kicsordul az edény szélén, mintha folyadék volna.

Hogy az edény meddig van töltve széndioksziddal, azt úgy is megpróbálhatjuk, hogy egy hosszú égő pálcikát beledugunk s akkor annak kialvó része mutatja a gáz magasságát. Ha teljesen megtelt az edény, akkor az égő pálcikának az edénykarimán aluli része kialszik, szenesedve marad, a kívül eső része pedig tovább ég lobogó lánggal.

Vegyünk elő egy tiszta vizes poharat s próbáljunk a széndiokszid fejlesztőből egy keveset átönteni olyanformán, mintha vizet öntenénk, de úgy, hogy az edény alján levő savból át ne csurogjon valami.

Az átöntés alatt és után semmi különös változást nem látunk. De ha a most is üresnek és tisztának látszó pohárba mézsvizet öntünk, akkor az tejszerűen meg fog zavarodni. Vagy ha égő gyufát tartunk bele, az kialszik.

Aki a vásárokon árult kisebb gummi hólyagra tehet szert, az érdekes próbát végezhet a széndioksziddal. Fújja föl a kis hólyagot, köszön rá egy almanagyságu követ s óvatosan eressze be a széndioksziddal telt edénybe. Figyelje csak a hólyagot! Észre fogja rövid idő alatt venni, hogy a hólyag nagyobb és nagyobb lesz. (Esetleg úgy felfuvódik, hogy el is pattan.) Igen, mert a gáz áthatolt a hólyag gummi falán s beszívargott a belsejébe.

A szódavíz ma már a legtöbb helyen ismeretes. Ebből a kísérleteinkhez nyertünk 2–3 liter széndiokszid gázt.

Fordítsuk csapjával lefelé s a záróját gyengén megnyomva, a csőben levő vizet bocsássuk ki. Ha most a kifolyó csőre gummi csövet lúzzunk, az alája tartott edényekbe kiönthetjük a szódavíz szénsavát.

Ezekből a kísérletekből megismerhetjük a széndioxid tulajdonságait. Légnemű, szín és szagtalan, az égést nem táplálja. Nehezebb a levegőnél, s ezért nyílt edényekben és felfogható s egyik edényből a másikba ép úgy önthető, mint a víz.

(Székelykeresztur.)

A Cimbora október hó 28-án megjelenő, 43-ik számának tartalomjegyzéke:

Cimkép: *Szüret.* Ócsvár Rezső rajza. – Dsida Jenő: *Ősz végén.* Vers. – Elek nagyapó: *A régicsőrű királyfi.* Mese. – Kertész Mihály: *A agyag-törpe élete és halála.* Mese. – Dienes Jenő: *Szüreti emlék.* Elbeszélés. Fülöp József: *Kis tyukica halála.* Mese. – Csürös Emília: *Fehér galamb.* Vers. – Elek nagyapó: *Korcszkrú Misi...* Mese. – Tamás érdeklődik. – *Elek nagyapó kis krónikája.* – Bujk Béla: *Hogy lettem én gólyakirály?* Történet. – Bandi bácsi: *Didergő madárkák.* Vers. – Jani bácsi: *Hasznos szórakoztató.* – Horváth Mihályné: *Régi magyar játékok.* – *Fejtörő.* – *Elek nagyapó üzeni.* – Mellékleten Szondy György: *Börme* (Egy diáklovagrend története). 0-0

A MAGYAR CSALÁD TELJES OLVASMÁNYSZÜKSÉGLETÉT KIELÉGITIK

a Pásztortüz

szépirodalmi folyóirat,

Magyar Kisebbség

félhavi politikai szemle,

Vasárnapi Ujság

képes családi hetilap,

Cimbora

képes gyermekujság.

Ha a családfő a fent felsorolt négy lapot megrendeli, amellett, hogy aránytalanul olcsóbban jut hozzájuk, a **Magyar Kisebbségben** politikai irányu érdeklődését, a **Pásztortüzben** magasabb rendű szépirodalmi igényeit elégíti ki, a **Vasárnapi Ujságban** a hét aktuálitásait és szórakoztató olvasmányokat, a **Cimborában** pedig gyermekeit szórakoztató és nevelő hasznos olvasni valókat talál. Táborukban kell lenni tehát minden magyar családnak.

Kérjen mutatványszámot: a

Haladás Lap- és Könyvkiadó Vállalattól, Kolozsvár, illetve a **Magyar Kisebbség** kiadóhivatalától Lugos, illetve a **Cimbora** kiadóhivatalától, Szatmárról.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!
A rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

Számrejtvények.

- Beküldte: Csöregi Feri. –
- 19, 20, 21, 14, 6. Érczel történik, ha hevitik.
- 4, 2, 13, 1, 5. Isten legszebb teremtménye.
- 15, 12, 22, 6. Gabonát hordanak benne.
- 18, 22, 23. Farsangkor sok van.
- 3, 7, 8. A szagot így is hívják.
- 16, 17, 10. Tejből készítik.
- 11, 12. Kötőszó.
- 9. Mássalhangzó.
- 1–23. Egy híres színmű végző mondata.

– Beküldte: Kolontáry László. –

- 9, 4, 23, 7, 8. Tüzet gyujtanak vele.
- 6, 17, 27, 20, 11, 12. Uralkodó.
- 9, 10, 14, 13, 5. Huszárnak van.
- 2, 9, 30, 32, 27, 2, 24. Az ősz öröme.
- 1, 28, 25, 16, 19, 26. Szilvából főzik.
- 20, 15, 22, 18, 15. Ügyetlennek mondják.
- 13, 26. Magánhangzó.
- 1–32. Petőfi versének egy sora.

Kockarejtvény.

– Beküldte: Csöregi Feri. –

*Ad	kút	sza	só
ka	kor	mig	jár
ra	dig	a	kad
	nya	a	

A *-gal jelölt helyről kiugrodva lóugrás szerint fejtendő meg.

Találós kérdés.

– Beküldte: Herskovits Zoltán. –

Öt betüből áll a nevem, visszafelé is olvasható, ős magyarok híres vezére voltam.

Betűrejtvények.

– Beküldte: Nagy Lajos és Ernő. –

Cs' a a a a 1 k' is $\frac{L}{A} y \frac{v}{a} a vi \frac{lág}{o}$

– Beküldte: Bogschné Pezold Irén. –

Felelet T T

Codein 9

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbaczon, (Baianii Mici) u. p. Nagybaczon, (Baianii Mare) Háromszék megye (Jud. Treiscaune) küldendő, akkor idejében kaptok választ. A levél-írás egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kelt, melyik évben s melyik hónap hányadikán.

A nagybaczoni meg a baróti posta az arcképem megjelenése óta oly sok levelet hozott nagyapónak, amennyit az ő kis falujának népe kerek egy esztendő leforgásán sem lát. Csupa jókívánság a hatvannégyéves nagyapónak s köszönet azért, hogy arcképének közlését megengedte. Mert voltaképpen nem illendő dolog, kedves unokáim, hogy a szerkesztő a saját újságjában közzé tegye az arcképét, de hát a ti kívánságotok volt ez, s végre is mit tehettem egyebet: teljesítettem. Abban a négy verssorban, melyet arcképemre irtam, benne van az én egész életem. Ha ezt a kis verset megtanuljátok, mindent tudtok rólam. Igen:

Jézus tanítványa voltam,
Gyermekekhez lehajoltam,
A szívemhez fölemeltem,
Szeretetre így neveltem.

Ezt cselekszem ezután is, s ha netán ezt vésnék a sírkövemre, ez a sírkő a való igazságot hirdetné. – **Vírsik Mariska Malacka.** Szép reményeket keltően próbálgatod a szárnyadat, kedves csehszlovákiai unokám, s buzdítással három versed közül a Miatyánk címűt a közlendők közé soroztam. Nem irtad meg, hogy hányadik osztályos diák vagy, de valószínűnek tartom, hogy már felsőbb osztályba jársz. Egy bizonyosnak látszik, hogy az algebrát nem igen szíveled, mert azt írod: A Cimborát mind jobban és jobban szeretjük s mindig türelmetlenebbül várjuk. Így elhiheti Elek nagyapó, hogy még egy feleltető algebra óra végét is könnyebb bevárni, mint a Cimborát. No, ebből még diákközmondás lesz, Mariska. Ha valaki erősen vár valamit, ezt fogják mondani: Ugy várja, mint a diák a feleltető algebra óra végét! – **Ormay László Nagyszalonta.** Bizony, kár volt, hogy eddig nem irtál, mert oly szépen írsz, ugy mosolyognak gyöngyszem betűid, hogy felejttem a betegséget, amíg a leveledet olvasom. Azt a kis verset bátran beküldheted, még ha nem is volna oly sikerült, mint az írásod. Gyönyörűségem telik a szárnypróbálgatásokban. – **Mády Testvérek Marosvásárhely.** Jól tudom én, hogy a nyaralás meg az utazás ellensége a levélírásnak, s nem veszem rossz néven, hogy a nyáron nem irtatok. Majd kipótold az iskolai esztendőben. Mert a levélírás is – tanulás. – **Révai Bandi és Babi Dicsőszentmárton.** Első dolgotok volt Budapestről hazajövet, hogy rendezkedjétek a Cimborra számait. En meg irtam a kiadóba csinák, hogy pótolja a hiányzó számokat. – **Gabnai Zoltán Rozsnyó.** Akár a tied, akár nem az a kifejtett írás, szeretném, ha bár egy rövid levelet is írnl, hadd ismerkedjem meg közelebről csehszlovákiai unokáimmal is. – **Pandur Mihók Marosvásárhely.** Most lettél a Cimborra olvasója s máris küldesz két rejtvényt, de a megfejtésüket nem közlöd. Pótold ezt, mert nagyapónak nincs ideje a fejtörsére. Egy nagy hirt is közölsz velem. Letetted az abszolváló vizsgát színjeles eredménnyel s jutalmul egész évre megrendelték neked a Cimborát, ráadásul kaptál festőpalétát két ecsettel, egy gummlabdát, 50 lejt és egy football labdát. Az 50 lejt betetted a bankba, „hogy ha majd kell pénz, akkor legyen.” Talán ennek az öröme mellékelteél 1 leu 10 banis bélyeget a leveledhez, ellenben a borítékra nem ragasztottál? No, nem baj, mert a postás néni, ugy látszik, megérezte, hogy van bélyeg a levélben s nem fizettetett büntetést nagyapóval. – **Göttler Géza és Olga Bél.** Először találkozm a nevetekkel s ugy látom, kezdök vagytok az írásban. A közmondás szerint, minden kezdet nehéz, de erős akarattal javulni fog az írásotok. Ugy megjavul, hogy nektek is örömetek telik benne s nagyapónak is. – **Finkelstein Laci és Paula Gyulafehérvár.** Dehogy hiszem, hogy elfelejtettétek nagyapót. Csak azért nem irtatok olyan sokáig, mert ketten kétfelé nyaraltatok, mindakettén azt hittétek, hogy a másiknak küldik utána a Cimborát, s az lett a vége, hogy az újság Gyula-

fehérvárt pihent és várt reátok. Hát akkor mostanában volt mit olvasnotok! – **Kertész József Torda.** Azokra a kimaradt nevekre azonnal elküldték a könyveket s így nem jutottak vissza hozzám. Ha nem kaptál könyvet, azt jelenti, hogy nem volt köztük a te neved. – **Sziklay László Kassa.** Idejében megkaptam a pályaművedet, s amint a következő számban látni fogod, kár lett volna lekésned. Csunyanak éppen nem találom az írásodat s nem látszik rajta, hogy ágyban irtad a levelet. A csonthártyagyulladás keserves dolog, remélem, már el is felelted. Az elbeszélést szívesen elolvasom, mert engem igen érdekel az én unokáim fejlődése. Annak különösen örvendek, hogy a Tamás érdeklődik meg a Hasznos szórakoztató oly igen tetszik neked, mert ez nagy komolyásra vall. – **Csürös Pisti Gyulafehérvár.** Ha jól emlékszem, tavaly Enyeden jártál iskolába. Ird meg, hogy jól emlékszem-e? Aztán ird meg azt is, intézetben lakol-e, vagy családnál? – **Ilfj. Fey József Marosvásárhely.** Nem késtel le a sorsolárról, mert egy szám rejtvényeinek a megfejtése is jogosít a sorsolásban való részvételre. Attól én nem félek, hogy a sok tanulnivalótól nem jut idő a Cimborra olvasására. Mindre jut idő, csak helyesen kell azt beosztani. Próbáld csak meg s igazat fogsz adni nagyapónak. – **Virág Annci Dés.** Beteg volt az édesanyád, ápolnod kellett, amiatt nem irtál, de már, hála Istennek, jobban van. Tartsa is meg a jó Isten az egészségét a te jó édesanyádnak, mert szomorú az a ház, ahol akár a szülő, akár a gyermek beteg. – **Vida János Bárdfalu.** Örömmel látlak unokáim seregében s hiszem, hogy bővebben is írsz majd nagyapónak. – **Denderle József Naszód.** Magam is remélem, hogy mire ezt az üzenetet olvasod, nagyapó mondhatja: volt betegség, nincs betegség, mert napról-napra enyhül a betegségem. Remélem, hogy anyukád is már jobban van, te pedig megkaptad a három elfőzető szerzéséért a jutalomkönyvet. – **Barcsai Mihály Dés.** Bizony, fáj a szívem értted, hogy lábfájásod miatt nem járhat sz iskolába, de meg nincs is hová, s így otthon kell tanulnod. Bizzál a jó Istenben és szüleiddel, meg fog gyógyulni a lábad, s nem kell majd messze menned levizsgázni. Azt jól találtad ki, hogy Választon ki az én fiam: Nyirő József, a kitünő író, az erdélyi irdalom egyik büszkesége. De már nem lakik Választon, beköltözött Kolozsvárra. – **Dekáni Zsóffika Torda.** Szerezteél egy új elfőzetőt, Losonci Aurélikát, de közben beteg lettél s nem szerezhettél többet. Remélem, azóta elmúlt a betegség s majd szerzel te több olvasót is a Cimborának, mert látom leveledből, mennyire szereted. – **Szappanyos Pálma Nagybanya.** Való igaz, hogy rég nem irtál, de én nem feledkeztem meg rólad. Ritka nagy örömem van benned: reggel 9-től 1-ig, d. u. 3-tól 6-ig, sokszor 7-ig hivatalban vagy, ezenkívül magánaton tanuló a könyvvitelt és a gyorsírást s mégis hű olvasója maradtál a Cimborának. Pompás a rajzod, melyet a „Szőkés a teknőben” regény címlapjára szántál, de mert a regény már megjelent, csak az újságban közölhetem a rajzot, hadd örüljön a regény jeles írója. – **Vékony Márta Szászrégen.** Egyik legrégebb unokám vagy s csak most jelentkezel rejtvény megfejtéssel. Remélem, most majd kedvet kapsz a levélírásra is és gyakran fogok találkozni a neveddel. – **Körtélyesy Ernő Arad.** Nem késtel le a rejtvény megfejtéssel. Különb is elég, ha egy hónap folyamán egy-két rejtvény megfejtését beküldöd, ugys bekerül a neved a megfejtők névsorába. – **Ormay Margit Nagyszalonta.** Azt írod, hogy mire a leveledet olvasom, Te már a Mariánum növendéke leszel s ezzel te is a „nagyányok” sorába kerülteél. Olyan nagy öröm ez neked, hogy ezt megírod Nagyapónak. Ezt igen jól tetted, mert a te örömed az én örömem is. A könyv dolgában újra irtam a kiadó bácsinak. – **Szönyi Pistuka Banlak.** Ha nem kaptál választ a leveledre, ez azt jelenti, hogy nem került kezembe a leveled, de mert emlékszem a nevedre, valamelyik számban megtalálod üzenetemet. – **Salamon Lili Csíkszereda.** Igen jól esett, hogy szüleid is üdvözöltek engem. Kérlek, tolmácsold hálás köszönetemet és meleg üdvözetemet – **Vidék Testvérek Torda.** Szélmalom rejtvényetek sorra kerül.

A Cimborra első félévi bekötési táblái elkészültek. A csinos és tartós bekötési táblák ára 30 leu és 5 leu postaköltség. □□□□□

Ha támogatni akarjátok munkánkat, közöljétek a kiadóhivatallal a Csehszlovákiában lakó és veletek egykoru kis cimboráitok pontos címét.

INGYEN

küldjük minden előfizetőnek a CIMBORÁT
EGY ÉVIG

ha az illető előfizető a maga városában tiz új előfizetőt szerez és beküldi az új előfizetőknél legalább egy félévre szóló előfizetési díját.

INGYEN

küldjük minden előfizetőnek a CIMBORÁT
EGY FÉLÉVIG

ha az illető előfizető a maga városában öt új előfizetőt szerez és beküldi az új előfizetőknél legalább egy félévre szóló előfizetési díját.

INGYEN megküldjük minden előfizetőnek Benedek Elek: *Őcsike* könyvét, ha az előfizető négy új előfizetőt,

INGYEN megküldjük minden előfizetőnek Balázs Ferenc: *Mesefolyam* vagy Kertész Mihály: *Senki Tamás* című könyvét, ha az előfizető három új előfizetőt, ▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽

INGYEN megküldjük minden előfizetőnek Benedek Elek: *Híres erdélyi magyarok* című könyvét, ha az előfizető két új előfizetőt és ▽ ▽ ▽ ▽

INGYEN megküldjük minden előfizetőnek Monoky Sándor: *Tündérmese* című könyvét, ha az előfizető egy új előfizetőt szerez és az új előfizetőknél legalább is egy félévre szóló előfizetési díját beküldi. ▽ ▽ ▽ ▽

Hisszük, hogy e szép ajándékok még fokozottabb mértékben ösztönözni fognak benneteket arra, hogy, mint eddig is tettétek, a Cimborra olvasó tábora részére minél több olvasót szerezzetek. ▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽ ▽

Szép feladatotokhoz a CIMBORA kiadóhivatala sikeres munkát kíván.

A Cimborra ez évi január, február márciusi és áprilisi számai teljesen elfogytak. Ezekkel a számokkal senkinek sem szolgálhatunk. □□

Szeptember végén lejárt a harmadik negyedév. – Ne mulasszátok el az előfizetési díjaitokat beküldeni, mert kénytelenek leszünk a lap további küldését beszüntetni.

LAPTULAJDONOS ÉS KIADÓ
SZABADSAJTÓ KÖNYVNYOMDA ÉS LAPKIADÓ R.-T. SATMAR.
A LAPOT A NYOMDAVÁLLALAT BAIÁ-MAREI (NAGYBÁNYAI) FIÓKJÁNAK GYORSSAJTÓJÁN NYOMJÁK
A SZERKESZTÉSÉRT DÉNES SÁNDOR FELEL.
A SZÍNES CIMLAPOKAT ÓCSVÁR REZSŐ RAJZOLTA.

